

Lähtettäjä: Leimio Marko (YVV) <marko.leimio@oikeus.fi>

Lähetetty: perjantai 30. toukokuuta 2025 14:42

Vastaanottaja: Katja Pohjoismäki <Katja.Pohjoismaki@jamsa.fi>

Aihe: Yhteydenottosi yhdenvertaisuusvaltuutettuun, YVV/265/2025

Huomio! Tämä viesti on saapunut organisaation ulkopuolelta. Ole erityisen tarkkana liitteiden ja linkkien kanssa, avaa ne vain jos voit luottaa lähettäjään!

Hyvä Katja Pohjoismäki,

kiitos yhteydenotostasi yhdenvertaisuusvaltuutettuun asiassa, joka koskee liikunnallisen senioripassin käyttöönottoa Jämsän kaupungissa.

Jämsän kaupunki pyytää yhdenvertaisuusvaltuutetulta neuvontaa ja ohjausta siitä, miten yhdenvertaisuusvaltuutettu arvioi yhdenvertaisuuden toteutuvan ratkaisussa, jossa nykyisin samaan lipputuotekategoriaan kuuluvien osalta yhtäältä etuus, eli liikuntapassi, myönnettäisiin ainoastaan 65 vuotta täyttäneille ja sitä vanhemmille ja toisaalta tätä nuoremmat vammaiset ja invalidit olisivat etuuden ulkopuolella.

Yhdenvertaisuuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen.

Kuitenkin yhdenvertaisuuslain 11 §:n mukaan erilainen kohtelu ei ole syrjintää, jos kohtelu perustuu lakiin ja sillä muutoin on hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia. Lisäksi yhdenvertaisuuslain 9 §:n mukaan sellainen oikeasuhtainen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen, ei ole syrjintää (nk. positiivinen erityiskohtelu).

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on arvioinut aiemmin eräässä toisessa tapauksessa, jossa on ollut kyse kaupungin joukkoliikenteen eläkeläisalennuksen sitomisesta 65 vuoden ikään, että asiassa on otettava huomioon esimerkiksi laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista (980/2012). Kyseisessä laissa säädetään eri tahojen velvollisuudesta tukea ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista ja tämän vuoksi on katsottu, että vaikka alle 65-vuotiaat eläkeläiset joutuvatkin ikänsä perusteella epäsuotuisasti kohdelluksi, on perustellusti argumentoitavissa, että kaupungin alennuskäytäntö perustuu mm. yllä mainitun lain säännöksiin huomioiden, että 65 vuotta on tällä hetkellä työntekijän eläkeläisissä (395/2006) ja kansaneläkeläisissä (568/2007) mainittu alin ikä, jonka saavutettuaan ennen vuotta 1965 syntyneet voivat jäädä vanhuuseläkkeelle. Olemme arvioineet, että tällainen alennuskäytäntö on myös omiaan edistämään ikääntyneen väestön toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista, ja että toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen edistämistä voidaan pitää yhdenvertaisuuslain mukaisena hyväksyttävänä tavoitteena.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta on myös ottanut hieman vastaavaan asiaan kantaa: Tapausseleste YVTltk 1xx/2016 Alennus messujen pääsylipuista. Tapauksessa hakija, joka oli työtön työnhakija katsoi Helsingin Messukeskuksen syrjineen häntä, koska se myönsi alennusta pääsylipuista lapsille, opiskelijoille, varusmiehille, eläkeläisille ja ryhmille, mutta ei työttömille. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi, että työttömyys on sellainen oikeudellinen asema,

jonka voidaan katsoa olevan yhdenvertaisuuslaissa tarkoitettu kielletty syrjäntäperuste (muu henkilöön liittyvä syy). Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi kuitenkin, että vastaajalla on liiketoimintaa harjoittavana yhtiönä lähtökohtaisesti oikeus hinnoitella tarjoamansa palvelut parhaaksi katsomallaan tavalla edellyttäen, että joillekin asiakasryhmille mahdollisesti tarjottavat alennukset ovat arvoltaan vähäisiä suhteessa palvelusta muilta asiakkailta perittävään maksuun.

Tässä tapauksessa on selvää, että tiettyjä henkilöitä (alle 65-vuotiaat) kohdeltaisiin liikuntapassin osalta epäedullisella tavalla, mutta vaikuttaa siltä, että kaupunki on jo suunnitteluvaiheessa esittänyt oikeuttamisperusteita näiden henkilöiden erilaiselle kohtelulle. Varsinaisessa lopullisessa päätöksessä passin käyttöönotosta on yhdenvertaisuuslain 11 §:n mukaisesti syytä perustella, mihin oikeuttamisperusteisiin liikuntapassilla pyritään (esim. tietyn väestöryhmän toimintakyvyn ylläpitäminen ja siitä syntyvä taloudellinen säästö).

Korostamme kuitenkin, että yhdenvertaisuusvaltuutettu on jälkikäteinen laillisuusvalvoja, eli emme voi etukäteen ottaa kantaa siihen, voiko tällainen päätös johtaa joissakin konkreettisissa soveltamistilanteissa syrjiviin lopputuloksiin. Emme myös ylipäänsä tee oikeudellisesti sitovia päätöksiä, vaan kyse on nimenomaan yleisluonteisesta neuvonnasta.

Ystävällisin terveisin

Marko Leimio

Erityisasiantuntija – Specialsakkunnig – Spesiálaásshedovdi – Senior Adviser

Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto, Ratapihantie 9, PL 24, 00023 VALTIONEUVOSTO
Diskrimineringsombudsmannens byrå, Bangårdsgatan 9, PB 24, FI-00023 STATSRÅDET
Ovttaveardásašvuodaáittardeaddji doaimmahat, Ratapihantie 9, PB 24, FI-00023 STÁHTARÁÐÐI
Office of the Non-Discrimination Ombudsman, Ratapihantie 9, P.O. Box 24, FI-00023
GOVERNMENT

”Luottamuksellisuusilmoitus

Tämä sähköpostiviesti saattaa sisältää tietoa, jonka käyttö, jakaminen tai luovuttaminen on lain mukaan rajoitettua. Viesti on tarkoitettu vain vastaanottajan käyttöön. Jos et ole viestin tarkoitettu vastaanottaja, sen käyttö, kopiointi, muuttaminen tai säilyttäminen on kielletty. Poista viesti ja sen kopiot välittömästi laitteistostasi, ja ilmoita asiasta viestin lähettäjälle. Muistathan, että olet lain mukaan vaitiolovelvollinen ja et saa hyödyntää viestiä millään tavoin (laki sähköisen viestinnän palveluista 136 §).”

”Tystnadspliktsmeddelande

Detta e-postmeddelande kan innehålla information vars användning, spridning eller utlämnande är begränsad enligt lag. Meddelandet är endast avsett för mottagarens bruk. Om du inte är den avsedda mottagaren är det förbjudet att använda, kopiera, ändra eller spara meddelandet. Radera omedelbart meddelandet och dess kopior från din enhet och informera avsändaren. Observera att du enligt lag är skyldig att bevara tystnadsplikt och inte får utnyttja meddelandet på något sätt (136 § i lag om tjänster inom elektronisk kommunikation).”

“Confidentiality Notice

This email may contain information whose use, distribution, or disclosure is restricted by law. The message is intended solely for the use of the recipient. If you are not the intended recipient, it is prohibited to use, copy, modify, or retain this message. Please immediately delete the message and any copies from your device and inform the sender. Please note that you are legally obligated to maintain confidentiality and may not use the message in any way (Act on Electronic Communications Services, Section 136).”